

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра англійської філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасні лінгвістичні теорії

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Англійська мова і література, друга іноземна мова, переклад»

за спеціальністю В11 Філологія

спеціалізації В11.041 Германські мови та літератури

(переклад включно), перша – англійська

галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри англійської філології
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ, 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Сучасні лінгвістичні теорії
Викладач (-і)	Дойчик Оксана Ярославівна
Контактний телефон викладача	096 385 61 19 (Telegram)
E-mail викладача	oksana.doichyk@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Покликання для приєднання до курсу на сайті дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/c2202ddd86557eceb505
Консультації	понеділок 15.00 (або на платформі zoom за лінком: https://us04web.zoom.us/j/8708329599?pwd=M0tsMFBIZkwwdkVBRzZ3eXhyNy9vQT09)
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<u>Предметом</u> вивчення дисципліни є найбільш проблемні питання дослідження англomовного лінгвістичного матеріалу з позицій різних галузей сучасного мовознавства. Студенти вивчають фахову термінологію, ознайомлюються з основними методами лінгвістичного аналізу і вчать їх застосовувати, аналізуючи мовний матеріал на практичних заняттях. Засвоюючи методику аналізу мовного матеріалу різного рівня, від слова до тексту, студенти розвивають навички аналітичного критичного мислення, досліджують специфіку основних елементів комунікації різного рівня (авторський смисл / задум – мовне втілення – інтерпретація). <u>Ключові терміни:</u> Семантика: семасіологія, ономасіологія, лексико-семантичне поле, компонентний аналіз, референція, тематичні ролі, семантика можливих світів; Когнітивна лінгвістика: категорія, прототип, база, профіль, фрейм, ідеалізована когнітивна модель, ментальний простір, концептуальна метафора, сфера джерела, сфера цілі, концептуальна інтеграція, емергентна структура, зсув фреймів; Прагмалінгвістика: прагматична референція, дейксис, мовленнєвий акт, Принцип кооперації, максима якості, максима кількості, максима релевантності, максима способу дії, порушення максим, імплікатура, пресупозиція, Принцип увічливості, позитивна і негативна ввічливість, лице, акт, який загрожує лицю, релевантність. <u>Методи навчання:</u> Інтерактивна лекція, презентації, дискусії, групова робота, індивідуальна робота, самостійна робота. <u>Методи контролю:</u> Тестування, письмова робота, письмовий фідбек до завдань.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<u>Метою</u> дисципліни є збагачення лінгвістичних знань магістрів-філологів, ознайомлення студентів з провідними теоріями основних галузей сучасної лінгвістики, зокрема семантики, когнітивної лінгвістики, лінгвопрагматики. <u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є - забезпечити майбутніх фахівців необхідною базою знань для дослідницької роботи шляхом висвітлення актуальних тенденцій розвитку науки про мову, - сформувати теоретичне розуміння й навички практичного застосування здобутків і теорій провідних шкіл сучасної лінгвістики, - навчити студентів здійснювати глибокий лінгвістичний аналіз різних типів дискурсу (художнього, медіа-, кінодискурсу) на основі провідних теорій семантики, когнітивної лінгвістики, лінгвопрагматики.	
4. Програмні компетентності	
<u>Інтегральна компетентність:</u> Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог. <u>Загальні компетентності:</u>	

ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
 ЗК 2. Здатність бути критичним і самокритичним;
 ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
 ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
 ЗК 5. Здатність працювати в команді та автономно;
 ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
 ЗК 9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
 ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
 ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні;
 ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах;
 ФК 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки;
 ФК 4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів;
 ФК 5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їхніх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій;
 ФК 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань;
 ФК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

5. Програмні результати навчання

ПРН 1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення;
 ПРН 7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці;
 ПРН 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації;
 ПРН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних;
 ПРН 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності;
 ПРН 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються;
 ПРН 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу;
 ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог;
 ПРН 17. Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
практичні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова
1	В11 Філологія	1	Обов'язкова

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Семантика. 1. Зародження лексичної семантики як науки. 2. Семасіологія і ономасіологія. 3. Значення, смисл і типи семантичних змін. 4. Теорія лексико-семантичного поля. 5. Компонентний аналіз. 6. Семантичний компонент граматики. 7. Теорія референції. 8. Семантика можливих світів. Індивідуальна письмова робота: 1. Ілюстрації поняття контексту в соціосемантиці, лінгвопрагматиці і когнітивній лінгвістиці; 2. Полісемія й омонімія; 3. Співвіднесення метафори й метонімії; 4. Евфемізми vs. дисфемізми; 5. Визначення типів значень, реалізованих в реченнях; 6. Моделювання ЛСП, компонентний аналіз лексем, визначення типів сем; 7. Визначення тематичних ролей; 8. Семантична референція: анафора і катафора (ілюстрації). Тестування за темою	4	6	20
Тема 2. Когнітивна лінгвістика. 1. Категоризація і теорія прототипів. 2. Когнітивна граMATика. 3. Фрейми, ідеалізовані когнітивні моделі, домени, ментальні простори. 4. Теорія концептуальної метафори. 5. Теорія концептуальної інтеграції. 6. Когнітивна поетика. Індивідуальна письмова робота: 1. Моделювання фреймової структури концепту; 2. Співвіднесення концепту і домену. Ілюстрації профілювання; 3. Три типи концептуальних метафор за Дж. Лакоффом, ілюстровані в текстах за вибором; 4. Аналіз неконвенційних метафор (механізми творення за З. Ковечешом); 5. Фрейм-шифтинг і концептуальний блендинг (аналіз мемів, жартів, цитат, слоганів, тощо) Тестування за темою	4	6	20

Тема 3. Лінгвопрагматика. 1. Прагматика і семантика. 2. Дейксис. 3. Теорія мовленнєвих актів. 4. Теорія перформативів. 5. Принцип кооперації і максими П.Грайса. 6. Поняття імплікатури. 7. Принцип увічливості. 8. Теорія релевантності. Індивідуальна письмова робота: 1. Прагматична і семантична референція; 2. Визначення локутивних, іллокутивних, перлокутивних МА; 3. Прямі / непрямі МА. Типи МА; 4. Дотримання/недотримання Принципу кооперації. Максими та способи їхнього порушення; 5. Імплікатури і пресупозиції; 6. Стратегії ввічливості; 7. Поняття «лиця» (збереження / загроза). Тестування за темою		4	6	20															
ЗАГ.:		12	18	60															
7. Система оцінювання навчальної дисципліни																			
Загальна система оцінювання курсу	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. По закінченні курсу студенти отримують залік на підставі оцінок, отриманих на практичних заняттях. Максимальна кількість балів, яку студенти можуть отримати, відвідуючи практичні заняття – 70 балів. Передбачено три письмові роботи, кожна з яких оцінюється в 20 балів. Передбачена також підсумкова контрольна робота (тестування), за яку студенти отримують максимально 30 балів.																		
Вимоги до письмової роботи	Три письмові роботи до кожної теми передбачають індивідуальний творчий аналіз мовного матеріалу за власним вибором на основі розглянутих на лекціях і практичних заняттях теорій семантики, когнітивної лінгвістики і лінгвопрагматики. До кожної роботи подається перелік завдань, які корелюють з теоретичними положеннями, на яких базуватиметься практичний аналіз, а також зразки виконання кожного завдання. Мовний матеріал (художні тексти, медіа тексти, кінодискурс, тощо) для аналізу обирається студентами самостійно й індивідуально. Критерії оцінювання письмової роботи: <table border="1"> <thead> <tr> <th>Критерій /бали</th><th colspan="4">Дескриптори</th></tr> <tr> <th>Контент (макс. 15)</th><th>5</th><th>4</th><th>3</th><th>2</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Теоретична компетентність (5)</td><td>Студент/ка повністю володіє теоретичною базою, творчо застосовує лінгвістичні методи при написанні роботи</td><td>Студент/ка володіє теорією, але не завжди коректно застосовує методологію</td><td>Студент/ка частково володіє теорією, некоректно застосовує методологію</td><td>Студент/ка не володіє теоретичною базою і не вміє застосувати лінгвістичні методи дослідження</td></tr> </tbody> </table>				Критерій /бали	Дескриптори				Контент (макс. 15)	5	4	3	2	Теоретична компетентність (5)	Студент/ка повністю володіє теоретичною базою, творчо застосовує лінгвістичні методи при написанні роботи	Студент/ка володіє теорією, але не завжди коректно застосовує методологію	Студент/ка частково володіє теорією, некоректно застосовує методологію	Студент/ка не володіє теоретичною базою і не вміє застосувати лінгвістичні методи дослідження
Критерій /бали	Дескриптори																		
Контент (макс. 15)	5	4	3	2															
Теоретична компетентність (5)	Студент/ка повністю володіє теоретичною базою, творчо застосовує лінгвістичні методи при написанні роботи	Студент/ка володіє теорією, але не завжди коректно застосовує методологію	Студент/ка частково володіє теорією, некоректно застосовує методологію	Студент/ка не володіє теоретичною базою і не вміє застосувати лінгвістичні методи дослідження															

	Практичний аналіз (5)	Студент/ка докладно, послідовно і логічно обґрунтовує власну точку зору, демонструє творчий підхід до практичного аналізу	Студент/ка виконує всі практичні завдання, але не достатньо обґрунтовує власні висновки	Студент/ка виконує не всі практичні завдання, не обґрунтовує висновки або обґрунтовує неправильно	Студент/ка виконує менше половини практичних завдань. Не обґрунтовує власну думку, не формулює висновків
	Вибір і презентація матеріалу (5)	Студент/ка обирає власний матеріал дослідження, релевантний для аналізу, вдало і творчо його презентує.	Студент/ка обирає власний матеріал, але частково не релевантний або не зовсім вдало представлений	Студент/ка обирає власний матеріал для дослідження, але невдалий для ілюстрації.	Студент/ка обирає власний матеріал, але виконує менше половини завдань
	Мова (макс. 5)	5	4	3	2
	Мовна компетентність і структура	Студент/ка логічно і зв'язно формулює власну точку зору, використовуючи граматичні й лексичні конструкції рівня advanced	Студент/ка логічно і зв'язно формулює думку, допускаючи незначні спелінгові помилки	Студент/ка логічно формулює думку, використовуючи прості граматичні конструкції, допускаючи граматичні, лексичні помилки	Студент/ка використовує прості граматичні конструкції, допускає граматичні і лексичні помилки. Викладу матеріалу бракує структури і логіки
	*1 – робота не відповідає вимогам, зазначеним вище; *0 – робота не здана				
Підсумкове тестування базується на матеріалі, розглянутому на всіх лекціях та практичних заняттях. Контрольне тестування проводиться на платформі d-learn у три етапи, відповідно до трьох тематичних блоків і оцінюється по 10 балів за кожен блок.					
Практичні заняття	Оцінюється виконання трьох письмових завдань до кожної теми. Максимальна кількість балів, яку студент/студентка може отримати на практичних заняттях – 70 (3*20*коефіцієнт)				
Підсумковий контроль	Форма контролю (залік); Форма здачі (комбінована).				
8. Політика навчальної дисципліни					
Курс читається англійською мовою.					
Максимальна сума балів, яка присвоюється студентові/студентці за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань (70) та підсумкового тестування (30). При виставленні заліку (максимум 100 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані під час аудиторних занять, при виконанні індивідуальних письмових завдань, а також бали за тематичні контрольні роботи. Не допускається користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, а також списування та плагіат при виконанні письмових завдань. Студенти мають право відпрацювати пропущені практичні заняття у письмовій формі. Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn та виконанням трьох письмових завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються «Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, Udey, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується					

«Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Студенти, які не набрали 50 балів за відомістю №1, мають право перескласти залік за відомістю № 2. На консультаціях викладача студенти мають можливість отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять та при виконанні індивідуальних письмових робіт.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати фідбек щодо якості викладання дисципліни <https://forms.gle/tNVZEKRTJ6sQyAAR9>

а також на сайті дистанційного навчання:

<https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/c2202ddd86557eceb505>

Дотримання **академічної доброчесності** засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:

Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за покликанням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «[Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти](https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні_документи/polozenja/)». Ознайомитися із положенням можна за покликанням: [https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні документи/polozenja/](https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні_документи/polozenja/)

9. Рекомендована література

1. Дойчик О.Я. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни «Сучасні лінгвістичні теорії». Івано-Франківськ, 2015. 64 с.
2. Coulson, S. Semantic Leaps: Frame-Shifting and Conceptual Blending in Meaning Construction, Cambridge University Press, Cambridge. 2001. https://www.researchgate.net/publication/247484519_Semantic_Leaps_Frame-shifting_and_Conceptual_Blending_in
3. Cruse, D. Alan A Glossary of Semantics and Pragmatics. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2006. 205 p. https://faculty.ksu.edu.sa/sites/default/files/1403178628.0842a_glossary_of_semantics_and_pragmatics.pdf
4. Evans, V.A Glossary of Cognitive Linguistics. Edinburgh University Press. 2007. <https://www.textosenlinea.com.ar/libros/Evans%20-%20A%20Glossary%20of%20Cognitive%20Linguistics%20-%202007.pdf>
5. Fauconnier, G., Turner, M. Conceptual Integration Networks. In: Cognitive Science, 1998. 22(2), pp. 133-187. https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdfdirect/10.1207/s15516709cog2202_1
6. Fauconnier, G., Turner M. The way we think: Conceptual blending and the mind's hidden complexities. New York: Basic Books, 2003. 440 p. https://www.academia.edu/45029395/Conceptual_Blending_and_the_Minds_Hidden_Complexities
7. Fillmore, Ch. Frame semantics. In: Linguistics in the morning calm; [ed. by Linguistic Society of Korea]. Seoul: Hanshin, 1982. Pp. 111–137. http://brenocon.com/Fillmore%201982_2up.pdf
8. Geeraerts D. Theories of lexical semantics. Oxford University Press. 2010. 362 p. https://www.ling.arts.kuleuven.be/qlvl/prints/Geeraerts_2009draft_Theories_of_Lexical_Semantics.pdf
9. Grady, J., Oakley, T., Coulson, S. Blending and metaphor. In: Metaphor in cognitive linguistics [ed. by Steen, G., Gibbs, R.]. https://www.academia.edu/51104146/Blending_and_metaphor
10. Huang, Y. The Oxford Handbook of Pragmatics. Oxford University Press, 2017. 800 p. https://www.academia.edu/50059008/Pragmatics_by_Yan_Huang_BOOK_BUKU
11. Kövecses, Z. Metaphor. A Practical Introduction. Oxford University Press. 2002. https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/kovecses_z_metaphor_a_practical_introduction.pdf?id=51f87bdd-ad35-4018-a05c-5f0d1fe0b5e2
12. Kövecses Z. Metaphor and Emergentism. In: The Handbook of Language Emergence, (eds.) MacWhinney, B., O'Grady, W. John Wiley & Sons, 2015, pp. 147-162.

- https://www.researchgate.net/publication/313916660_Metaphor_and_Emergentism
13. Lakoff, G. Women, fire, and dangerous things: What categories reveal about the mind. Chicago: University of Chicago Press, 1990. 631 p.
<https://lecturayescrituraunrn.files.wordpress.com/2017/03/unidad-5-lakoff-women-fire-and-danger.pdf>
 14. Lakoff, G., and Johnson, M. Metaphors we live by. Chicago: University of Chicago Press, 2003. 193 p.
<https://www.textosenlinea.com.ar/libros/Lakoff%20y%20Johnson%20-%20Metaphors%20We%20Live%20By%20-%201980.pdf>
 15. Langacker, R. Cognitive grammar/ A basic introduction. Oxford: Oxford University Press, 2008. 573 p.
<https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/Langacker%20Cognitive-Grammar-An-Introduction.pdf?id=e2a3a09d-56a4-48e3-ba21-97f821ade2c0>
 16. Leech, G. Principles of Pragmatics. New York: Longman Singapore Publishing, 1983
https://www.scribd.com/doc/242418276/Principles-of-pragmatics-Leech-pdf?utm_medium=cpc&utm_source=google_search&utm_campaign=3Q_Google_DSA_NB_RoW&utm_term=&utm_device=c&gclid=Cj0KCQjw7uSkBhDGARIsAMCZNJt8CoB1gxxmSLqwuZIVi06aNIhwIWz5themiqdPwblj-bwZc8E0IYkaAjyxEALw_wcB
 17. Levinson, S.C. Pragmatics. Cambridge : Press Syndicate of the University of Cambridge, 1997
https://www.academia.edu/40237642/Cambridge_Textbooks_in_Linguistics_Stephen_C_Levinson_Pragmatics_Cambridge_University_Press_1997
 18. Semino, E., Corpus linguistics and metaphor. In: The Cambridge Handbook of Cognitive Linguistics, (ed.) Dancygier, B. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. pp. 463-476.
<https://doi.org/10.1017/9781316339732>
 19. Sperber, D. & Wilson, D. Relevance: Communication and Cognition. Oxford: Blackwell, 1996.
https://monoskop.org/images/e/e6/Sperber_Dan_Wilson_Deirdre_Relevance_Communication_and_Cognition_2nd_edition_1996.pdf
 20. The Encyclopedia of Language and Linguistics / [Ed. by R.E. Asher. In 10 vol]. Oxford, N.Y., Seoul, Tokyo, 2006. <https://www.sciencedirect.com/referencework/9780080448541/encyclopedia-of-language-and-linguistics>
 21. Wilson, D., Sperber, D. Relevance Theory. In: Handbook of Pragmatics; [Ed. by Laurence R. Horn and Gregory L. Ward.]. Oxford, 2006. Pp. 606-632.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/book/10.1002/9780470756959>
 22. Yule G. Pragmatics. Oxford: Oxford University Press, 2008.
https://www.academia.edu/60254109/Yule_George_Pragmatics

Викладач:

Дойчик О.Я.